

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**Az emlékéllítés módozatai Kazinczy Ferenc
életművében – archiválás, muzealizáció,
panteonizáció**

Szolyka Hajnalka

Témavezető: Dr. Bódi Katalin

DEBRECENI EGYETEM

Irodalom- és Kultúratudományok Doktori Iskola

Magyar irodalmi, modern filológiai és kultúratudományi program

Magyar irodalom és kultúra alprogram

Debrecen

2025

1. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Doktori disszertációmban a Kazinczy Ferenc életművében megfigyelhető emlékállítási módzatokkal foglalkozom. A vizsgálat a magánszférához és a közösségi emlékezethez tartozó eseményekre egyaránt kiterjed.

Kazinczy Ferenc életművét változatos szempontrendszerek alkalmazásával számos kutató vizsgálja. Így van ez az emlékezeti tevékenységével is, amely már több korábbi kutatás fókuszába került. Debreczeni Attila foglalkozik Kazinczy önreprezentációjával, egyéni és közösségi emlékezeti narratívák kialakításában betöltött szerepével, dokumentációs kényszerével. Orbán László a *Pályám emlékezete* kritikai kiadásának elkészítése során a sokszoros újraírás és az emlékezeti manipuláció ügyét vizsgálja, egy-egy jellemző történet alakulásán keresztül bemutatva az emlékezés működését Kazinczynál. Szilágyi Márton vizsgálódásaiban pedig a *Fogságom naplójának* kritikai kiadásához kötődően szintén szerepet kap a fogság elbeszéléséhez alkalmazott beszédmódok vizsgálatánál az emlékezeti munkával kapcsolatos számvetés.

Szinte közhely az a megállapítás, hogy Kazinczy számára nagy jelentőséggel bírt az emlékezés mind magánéleti, mind közösségi kontextusban. Fontosnak tartotta egyes szövegek, tárgyak, képek, de leginkább a vele történt események megőrzését, és tudatában volt annak is, hogy az emlékezet irányítása az értelemadás hatalmával ruházza fel az emlékezőt. Ezen alapvetések ellenére az Árkádia-per kivételével konkrét emlékállítási esetek terjedelmesebb feldolgozásával ritkán találkozunk a Kazinczy-szakirodalomban. Kazinczy emlékezéshez társuló attitűdjét és emlékállító tevékenységét sok tanulmány említi, kiindulópontnak tekinti és magyarázatként használja, de az emlékállítás előzményeinek, konkrét eseményeinek, utóéletének és kontextusainak feltárására már nem kerül sor.

Vizsgálataim során az emlékállítás folyamatának szövegfajtákon átívelő nyomon követését tűzöm ki célul. Minden kiemelt emlékállítási ügy esetében felhasználok Kazinczy levelezésének, önéletírásainak, költeményeinek és folyóiratközleményeinek vonatkozó szakaszait. Különösen az érdekel, hogy milyen eltérések, hasonlóságok, kapcsolódások és rendszerszerűségek figyelhetők meg a műfaj- vagy éppen médiumváltás során: miként módosul egy történet megírása, amikor például magánlevélből önéletírásba adaptálódik, vagy éppen folyóiratközleményként kerül publikálásra. Figyelembe veszem Kazinczy alkotásmódjának azon sajátosságát is, hogy történeteit sokszor újraírja: akár a címzett változása, akár a múlt eseményeinek természetszerű (felejtés okozta) vagy manipulatív átértelmezése

miatt. Az írás Kazinczynál dokumentálás, rögzítés, megőrzés; de újraírás, újraélés és újrakonstruálás is – olyan interpretációs folyamat tehát, melynek során dinamikus önértelmezési folyamatként (is) zajlik az emlékek értelmezése és újraértelmezése. Ezért lényeges a Kazinczy-szövegek megalkotottságának körülményeire, módszereire és motiváltságára való rákérdezés, amely a kevésbé transzparens jelentésrétegek feltárásához is eljuttathat.

Értekezésemben az emlékállítási gyakorlatok három fajtájáról beszélek: archiválásról, muzealizációról és panteonizációról. Az archiválást és a muzealizációt kutatásom során Kazinczy emlékezeti tevékenységének alapkarakteréhez tartozóként kezelem, és valamilyen mértékig minden emlékállítási aktusban felfedezhetőnek vélem. Kazinczy dokumentációs, archiváló és újraírási kényszere, illetve a jeles alakok kézírásának, képének, tárgyainak birtoklása visszatérő motívumok az emlékezésben. Levelezésében szembetűnő az az igyekezet, amellyel a számára fontos eseményekről, emberekről történeteket alkot, és azokat számos alkalommal – gyakran a címzetthez vagy helyzethez igazított változatokban – újraírja, ezáltal pedig újraéli. Ez a magánélet eseményei és a közélet, illetve a kultúra szintjén is megfigyelhető. A muzealizáció szintén a múlttal való kapcsolat kialakításának egy módja. Ez nem csupán a korszakban kialakuló múzeumi kultúra miatt lehet érdekes: Kazinczy ugyanis mint önmaga muzeológusa lép fel, ez a tevékenysége pedig összeköthető az archiválással. Másrészt, ahogyan arra már többen is rámutattak, szövegeinek visszatérő mintázata a műalkotásokkal történő élményszerű találkozás, és az ezekben a találkozásokban megvalósuló önreprezentáció. A bécsi és erdélyi útjait dokumentáló útleírásaiban is kiemelt szerepbe kerülnek képtári élményei, így elengedhetetlen az utazási narratívába illesztett esztétikai élményeivel való számvetés is. Gyűjtési vágygal társuló képzőművészeti érdeklődése – mely kiteljesülésének anyagi helyzete vetett gátat – folyamatosan észlelhető az életműben: de számos gipszmásolatot, metszetet birtokolt, számára kiemelt alakok kézírását, leveleit őrizte.

A panteonizáció mint jelenség Kazinczy-korabeli áttekintését Porkoláb Tibor végezte el *Nagyjainknak pantheonja épül* című munkájában, amelynek tanulságait disszertációmban is hasznosítottam. A Panteont mint a dicsőség templomát olyan szakrális térként érti, amelyre jellemző az archívumszerűség: kőbe vésett nevek és történetek szolgálják a múlthatatlan érdemek rögzítését. Ez a hely egyúttal múzeumi karakterrel is bír: a haza nagyjainak virtuális galériája. A jeles alakok kiemelésének igénye láthatóan élt Kazinczyban, erre mutat számos emlékműterve is: Csokonainak, a költő Zrínyinek, a zempléni hősöknek és idősebb Wesselényi Miklósnak is tervezett emlékművet. Érdeklődéssel fordult a portrék felé, valamint a hotkóci

angolkert (melyben számos síremlék, illetve emlékmű volt) is foglalkoztatja, és a kertművészettel való teoretikus számvetésre ösztönzi. Panteonizációs tevékenysége nem korlátozódik arra, hogy kijelöli a nemzet nagyjait, majd kezébe veszi az emlékállítás folyamatának irányítását. Megnyilvánul abban is, hogy költeményekben eszményíti alakjukat, és emlékművek létrehozásával kézzelfogható, közösségi emlékezethelyeket teremt meg. A panteonizációs munkát végző, szertartásmesteri tisztet betöltő személy azzal, hogy virtus és glória között közvetít, maga is bejuthat az érdem templomába. Ezt a lehetőséget felismerve Kazinczy így nem egyszerűen csak a szerinte jeles személyeknek, de önmagának is emléket állít, önmagát is panteonizálja. Kapcsolatainak kontextusában a haza legjelesebbjeihez köti magát, ezáltal azoknak felé irányuló barátsága és megbecsülése szolgál bizonyítékul Kazinczy kiemelt státuszára. A személyes szféra tekintetében pedig azzal, hogy megosztja gyermekei nevelődésének történetét és az apaságban olyan mintákat állít maga elé, akiket a Panteonba belépésre érdemesnek tart, magát az apaszerepben is megdicsőíti. A hazai Pantheon megalapítására tett gesztusként érthető Kazinczy képgyűjtő szenvedélye is. Gyűjteménye 1807-ben (amikor a pataki kollégium megvásárolja) közel félezer képet tartalmaz, s a későbbiekben is folytatja a gyűjtést. A Pantheon alapjainak lefektetésére a szobrászat médiumán keresztül Ferenczy Istvánt tekinti a legalkalmasabbnak, aki el is készít egy nemzeti szoborpantheon létesítéséhez szükséges portrésorozatot. Kazinczy rendre biztatta őt, s bár terve később nem valósult meg, számos munkája kapcsolódik a panteonalapítási törekvésekhez.

Kutatásom során a panteonizáció eredményeivel, következményeivel – tehát azzal, hogy valóban sikerült-e a Kazinczy által fontosnak vélt alakok helyének biztosítása a közösségi emlékezetben – csak érintőlegesen foglalkozom; vizsgálódásaim középpontjában ezeknek a törekvéseknek a korabeli hatása, de leginkább a megvalósítása és a mögöttük álló elméleti, kulturális megfontolások állnak. A panteonizációban és a hozzá kötődő archiváló, muzealizáló igényben közös jegy az emlékezés és az emlékállítási szándék megnyilvánulása. Az emlékezés természete, módjai, az egyéni és a közösségi emlékezet összefonódásai pedig olyan témák, melyekről lényeges adalékokhoz juthatunk a Kazinczy-szövegek vizsgálatával. A 19. század elejének megváltozó történelemszemlélete, újfajta történeti tudatossága, eredetkeresési módozatai, illetve a múzeumi kultúra megjelenése kicsinyítő tükörként van jelen a Kazinczy-életműben, és fordítva: értelemezői kulcsfogalmain arra is lehetőséget adnak, hogy egy határozottan kijelölt perspektívából vegyem szemügyre a rendkívül heterogén és széttartó szövegkorpuszt.

Fő kutatási kérdéseim arra irányulnak, hogy milyen módon jelenik meg a Kazinczy-életműben az emlékállítás témája, milyen reflexiókkal él Kazinczy saját emlékállító tevékenysége során, hogyan jelöli ki az emlékállításra méltókat és milyen módon kapcsolja magát hozzájuk. Vizsgálom azt a kapcsolati hálót is, amely az egyes emlékezési ügyek mögött húzódik, megpróbálva feltérképezni azt is, hogy milyen tényezők hatnak az emlékállítási tervek intenzitásának változásaira, miért aktivizálódnak vagy enyésznek el. Célkitűzésem része az emlékállítás komplex vizsgálata, minden kapcsolódó szövegfajta és médium bevonásával, a személyes és közösségi szempontok együttes érvényesítésével.

2. Az alkalmazott módszerek

Célkitűzéseim megvalósításához a diskurzuselemzés módszerét találom a legalkalmasabbnak. A nyelvi fordulat elmozdulást jelent attól a felfogástól, hogy a nyelv semleges eszközként, transzparens módon, eszközszerűen tükrözi a valóságot, helyette arra helyezi a hangsúlyt, hogy miként épül fel a világ a nyelv által közvetített jelentésekből. Pontosabban: miként épülnek fel különböző diskurzusok a nyelv által közvetített jelentések kiválogatása, átrendezése, összekapcsolása során.

A diskurzus nem a valóság lenyomata, hanem annak egy értelmezése, hiszen az objektív valóság ellenőrizhetősége csak egy nyelven kívüli pozícióból lenne lehetséges, amihez nincs hozzáférésünk. A különféle diskurzusok így eltérő világértelmezéseket hoznak létre, versengenek egymással, hatóerejüket pedig nagyban befolyásolja, hogy a diskurzus alkotói milyen mértékű hatalommal bírnak. A diskurzuselemzés során nem az igazságra vagyunk kíváncsiak, hanem arra, hogy ki állítja magáról, hogy az igazság birtokában van, és hogyan próbálja ezt nyílt vagy rejtett hatalmi narratívákkal igazolni, milyen eszköztárral dolgozik pozíciója megőrzése érdekében.

A diskurzus fogalma és vizsgálata összefonódik Michel Foucault nevével, aki a diskurzusok rendjét főként tágabb, társadalmi-politikai szinten vizsgálja. Dolgozatom módszertani eszköztárának kiválasztásakor fontos volt Terell Carver is, aki arra mutat rá, hogy miként épülnek fel a különböző diskurzusok a nyelv által közvetített jelentések kiválogatása, átrendezése, összekapcsolása során; Glózer Rita munkái pedig a diskurzuselemzés gyakorlati megvalósításához adtak támpontokat. Jelen dolgozat esetében a Kazinczy Ferenc személye által mozgatott és befolyásolt diskurzusokon van a hangsúly: számot vetek ezek társadalmi beágyazottságával, illetve szűkebb és tágabb közösségi vonatkozásaival is. Olyan elemző attitűddel fordulok Kazinczy írásaihoz és az azokban megképzett beszédrendhez, amelyet nem csak az érdekel, mit „mond” a szöveg, hanem az is, hogy miért és hogyan teszi azt. A diskurzusváltozatok értelmezésének tétje, hogy feltárjam, milyen módon használja Kazinczy a nyelvet – és ezzel együtt szellemi, anyagi eszközkészletét, illetve kapcsolati tőkét – múltja és jelene eseményeinek, kiemelt fontosságú személyeinek rögzítésére, el- és újrarendezésére. A diskurzus mint sajátos erőszak foucault-i értelmezése különösen releváns itt: Kazinczy beszédrendbe kényszerít eseményeket, életműveket, személyeket, miközben emléket állít, narratív dominanciára törekszik. Ez a fajta diskurzusépítés egyben hatalomgyakorlás is: az emlékezés feletti kontrollért folytatott harc.

3. Eredmények

Disszertációm a bevezetésen kívül három nagyobb fejezetre tagolódik. Az első fejezet központi témáját Kazinczy gyermekeiről való beszéde adja. Mind gyermekeihez, mind saját apasághoz fűződő viszonyához kapcsolódóan mozgósítja az eszményítés és az emlékállítás eszköztárát. Ennek kiemelt eseménye Iphigenia nevű lányának halála egyéves korában, és a gyermek sírversének megírása, majd síremlékének megtervezése. Ez a folyamat párhuzamosan zajlik az Árkádia-perrel, amelyben szintén lényeges a gyász, az eszményítés és a síremlék terve, de nem a magánélet, hanem a közösségi emlékezet terében. A fejezet azonban nem áll meg a halálesztétika és a gyász témáinál. Iphigenia hatása a későbbiekben is megfigyelhető, Kazinczy később születő gyermekeiről írottakban megjelenik az elsőszülötthöz való hasonlítás. Emellett tárgyalom a gyermekekhez köthető idealizáló aktusokat: Kazinczy különleges szüléstörténetek, testi- és szellemi fejlődés, tehetség és nevelődés kontextusában is beszámol levelezőtársainak gyerekeiről, apai feladataihoz példaként jeles alakokat, például idősebb báró Wesselényi Miklóst és gróf Dessewffy Józsefet jelöli ki, saját magát pedig szívesen mutatja fel az apa-szerepben. A gyermek az emlékállítás tárgyaként és hordozójaként jelenik meg egyszerre: Kazinczy többször utal arra, hogy gyermekeiben majd őt (is) fogják szeretni és felidézni halála után, így különösen jelentős az is, hogy milyen nevelést kapnak, és hogy ő apaként milyen lenyomatot hagy bennük.

A második fejezet Kazinczy panteonizációs törekvései közül emel ki néhány példát, hogy ezek révén bemutassa az emlékállítás egyéni és közösségi motivációinak keveredését. Az első példa az Árkádia-per ügye, amelyet a Csokonainak történő emlékállítási szándék kontextusában vizsgálok. Az Árkádia-per az emlékállításhoz erősen kötődő jellege és mintaadó jelentősége miatt kihagyhatatlan a dolgozattól, ugyanakkor a Kazinczy-szakirodalomban már rendkívül sok szempontból és szinte felmérhetetlenül nagy terjedelemben értelmezték. Kutatásaimban a Kazinczy-féle panteonizációs gyakorlat szempontjából van jelentősége: egyrészt időrendben az első a panteonizációs ügyek közül, továbbá mintaként és „gyakorlópályaként” szolgál Kazinczy későbbi panteonizáló tevékenységében, felmutatható benne a későbbi emlékállítási aktusok jellemző vonásainak többsége:

1. Kazinczy mint az ellenemlékezet hordozója lép fel. Az emlékállítási aktus legtöbbször vita emberek egy csoportjával, máshogy gondolkodókkal, amely során táborok képződnek egymással szemben, s az önmeghatározás egyik eleme lesz, hogy valaki a „jók”, neológok, Kazinczyt helyesen értők, stb. oldalán áll-e, vagy sem.

2. Kazinczy igyekszik a jeles esemény (haláleset, csata) első közvetítője, megőrzője, értelmezője lenni, és lehetőleg egyedül szeretné ezt megvalósítani, társakként csak olyanokat keres, akiket végül inkább végrehajtóként használhat, egyetértésükkel saját hangját erősíti fel.
3. Emlékállító társai jellemzően olyanok, akik törekvéseit anyagilag is támogatják, és elfogadják a panteonizáció fizikai megvalósításával kapcsolatos elképzeléseit.
4. A panteonizálás során olyan antik alakokat használ példaként, akik többféleképpen értelmezhetők, az idősebb Wesselényit eszményítve például Brutus alakjához is hasonlítja, hangsúlyozva, hogy a plutarkhoszi nézőpontból értett Brutusról van szó.
5. Az előző ponthoz kapcsolódik az értelemmel történő játék fenntartása, mintha Kazinczy direkt választana vitatott, kettős, többféleképpen értékelhető mintákat a panteonizáció során, erősítve azt, hogy nemcsak költeményeit, de emlékállítási gyakorlatait is csak azok értik jól, akik az ő nyelvén beszélnek.
6. Az emlékállítás fizikailag látható megvalósítására való igény: a szöveges megemlékezés mellett rendre dolgozik a tárgyi emlékezés megvalósításán is, illetve fontosak számára saját, személyes emléktárgyai is, amelyek a panteonizált személyhez kötődnek.
7. Mediális sokszínűség: képek, levelek, folyóiratközlemények, feliratok, szobrok, emlékművek együttesen teremtik meg az emlékezés eszközeit.
8. Folyamatos magyarázatadás, önjegyzetelés. Ez Csokonai ügyében szélsőséges mértéket ölt, de a többi emlékállítási ügyben is többé-kevésbé megnyilvánul. Jellemzően megteremtődik a Kazinczyt értők és nem értők tábora, ezért látja el terveit, szövegeit magyarázó jegyzésekkel a szerző.

Az Árkádia-per ügye mellett a második alfejezetben a Dayka Gábor életművének gondozása feletti hatalomátvételt is áttekintem, mint az emlékállítás feletti sikeres és totális uralom példáját.

A harmadik alfejezetben az idősebb báró Wesselényi Miklósnak történő emlékállítás példáján kapcsolattörténeti áttekintéssel kontextualizálva bemutatom, hogyan alakította Kazinczy Wesselényi-képét a fogság élménye által megteremtett sorsközösség, a személyes találkozások, a mecenatúra, és az a kényszer, hogy az idősebb báró negatív megítélésével szemben, annak halála után egyfajta ellenemlékezetet hozzon létre. A család felkérésére, de szabad kezet kapva Kazinczy saját Wesselényi-képét versenyezteti egy panteonizációra

kevésbé alkalmas kortársi ellenvéleménnyel. Komplex emlékállítási tevékenységet végez: epigrammát ír, versesfüzetet és síremléket tervez.

A negyedik alfejezet episztolatörténeti áttekintés kontextusába ágyazva vizsgálja Kazinczy korai, panteonizációs szándékkal megírt két episztoláját: az ifjabb Wesselényihez és a Cserey Farkashoz írtakat. Az ifjabb Wesselényi idealizálása már gyermekkorában elkezdődik, és minden bizonnyal az apával ápolt kapcsolat motiválja, Cserey Farkassal pedig kis kihagyásoktól eltekintve folyamatos levelezésben áll, magánéleti eseményeibe rendre beavatja, írásait elsőik között küldi meg számára. Cserey jelentősége az alfejezet kontextusában az, hogy Kazinczy autográf-gyűjteményét gyarapította, az episztola is ezt örökíti meg. Az alfejezetben kiemelt jelentőségű az emlékezet tárgyiasulása: az idősebb Wesselényinek szánt, végül meg nem valósuló emlékmű tervezete, az ifjabb Wesselényitől gyermekkorában elkért viaszlovacska, továbbá a gyarapodó kéziratgyűjtemény is a fizikai tárgy által „megtámogatott” emlékezést példázza.

Az ötödik alfejezet a zempléni vitézeknek tervezett emlékművel foglalkozik. Ez ismét egy felkéréshez kapcsolódó emlékállítási munka, amelyet Kazinczy Dessewffy Józseffel közösen valósít meg. Bemutatom az emlékmű megtervezésének folyamatát, a hozzá társuló folyóiratközleményt és a gyermekek bevonását az emlékezésbe: az elkészült emlékműhöz Kazinczy elviszi két fiát annak reményében, hogy emlékezetükben megőrzik majd, hogyan próbálta apjuk bevonni őket a közösségi emlékezetgyakorlatba.

A harmadik nagy fejezet központi témája az út – a fizikailag megtett utazás és a pálya útja. Az első alfejezetben a Kazinczy pályakezdéséhez köthető anekdotikus történetek vizsgálatán keresztül figyelem meg, hogyan épül fel narratív módon a pályakép, miként konstruálódik meg önreprezentációs aktusok révén az írói hivatástudat, hogyan értelmeződik az önéletírásokban visszamenőleg a pálya. A második alfejezet az *Erdélyi levelek* emlékállítási gyakorlatait tárgyalja, de kitér Kazinczy egyéb autobiografikus szövegeinek recepciójára is. A muzealizáció és a panteonizáció fogalmait középpontba állítva vizsgálom az utazáshoz kötődő epigrammákat, a Teleki-tékáról és Bruckenthal Sámuel gyűjteményéről a *Tudományos Gyűjtemény*be írtakat és Kazinczy Cserey Farkasnál tett látogatását. A három kiválasztott történet különböző szövegfajtákban (epigramma, folyóiratközlemény, úti beszámoló) mutatja be az erdélyi úthoz kapcsolódó élmények megörökítésének sokszínűségét.

A dolgozat elengedhetetlen részét képező bibliográfia és forrásjegyzék mellett az egyes fejezetek főbb szövegforrásait, kapcsolódó folyóiratközleményeit, képi elemeit táblázatosan

veszem számba, hogy rámutassak arra, milyen sok felületen és médium bevonásával valósul meg Kazinczy emlékállítási tevékenysége.

Az emlékállítás Kazinczy életművének olyan sok rétegében jelen van, hogy sokkal inkább nevezhető létmódnak, mint egyszerű tevékenységnek. Az írás és az újraírás, a megörökítés és az újraélés folyamatos gyakorlata, az én és a jeles társak emlékezetének fenntartása iránti állandó igény Kazinczy alapkarakterét adják. Dolgozatom fejezetei ezt az emlékező tevékenységet kívánják komplexen bemutatni, és követni annak meglétét, módosulásait Kazinczy pályájának különböző szakaszaiban.

A Kazinczy által végzett emlékállító munkák és az autobiografikus jellegű szövegek sokszínűsége mellett megfigyelhető egy mindig jelenlévő vonás, amely összeköt minden magán és közösségi, felkérésre történő vagy saját szándéktól vezérelt, saját magához vagy jeles kortársakhoz kötődő emlékezeti munkát és az autobiografikus szövegekben emlékekből, történetekből megalkotott énképet, ez pedig az emlékállítás kettős természete: az emlékezés folyamatában Kazinczy saját magának is emléket állít. Gyermekai tehetségének kifejlését megörökítve önmagát mint törődő, támogató apát jeleníti meg. Első lánya halálakor gyászában és emlékműtervezésében mintát ad a fájdalom művészet általi szublimációjára. Azzal, hogy a Csokonaira való emlékezésben a debreceniek elképzeléseivel szemben mutat fel alternatívát, megerősíti általános ideológiai elkülönülését. Az idősebb Báró Wesselényi Miklóstra történő emlékezés során szintén ellenemlékezetet mutat fel, és a báróval rendre felemlegetett, kufsteini rabság tapasztalatából kialakult sorsközösséget is hangsúlyossá teszi. Wesselényi fiának már gyermekkorában elkezdett eszményítésével kapcsolatukat tovább erősíti, és magát a haza legjelesebb embereihez köti.

Kéziratgyűjteményének bővítése hasonló célt szolgál: a kiemelkedő alakok kézírásának birtoklása önmagában is jelentős, de utal kiterjedt kapcsolatrendszerére is, amely segítségével az autográfokat be tudja szerezni. A zempléni vitézek felkérésre történő emlékállítási ügyének kontextusában a gyermekeit a közösségi emlékezetgyakorlatba bevonni igyekvő apa képében és a nemzet névtelen hőseinek tisztelőjeként mutatja be magát. Pályakezdésének anekdotikus történeteiben visszamenőleg megkonstruálja írói hivatástudatát, utazásaira emlékezve pedig erdélyi kapcsolatrendszere mellett magát mint utazót is felmutatja, aki felméri és megítéli, akit és amit útja során lát.

Minden emlékállítási gesztus, történjen az a levelezés, a folyóiratközlemények, az úti leírások, a költemények mint hordozók felhasználásával, egy-egy kőnek feleltethető meg abban

az emlékműben, amelyet Kazinczy egész élete folyamán épít, nem bízva a véletlenre, vagy az utókor jóindulatára, hogy milyen képet őriz meg róla. Tudjuk persze, hogy minden igyekezete ellenére a saját maga által gondosan megképzett Kazinczy-kép nem az egyetlen Kazinczy-értési mód volt már életében sem, az viszont biztonsággal kijelenthető, hogy életműve, amely folyamatos önpanteonizációs gyakorlatként is olvasható, ércnél maradandóbb emlékműként áll. Disszertációm pedig arra tesz kísérletet, hogy a jelenleg is zajló szövegkiadási és értelmezői folyamatokhoz kapcsolódva újabb példáját mutassa meg az életmű lehetséges interpretációjának.

Nyilvántartási szám: DEENK/493/2025.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Szolyka Hajnalka
Doktori Iskola: Irodalom- és Kultúratudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10082775

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (3)

- Szolyka, H.:** Pályakezddés-történetek Kazinczy Ferenc autobiografikus szövegeiben.
In: Pályakezddés, karrierút, irodalomtörténet. Szerk.: Radnai Dániel Szabolcs; szerk. Rétfalvi P. Zsófia; szerk. Szolnoki Anna, Verso, Pécs, 29-40, 2021. ISBN: 9789634297833
- Szolyka, H.:** "Gyermekek, de emlékezni fognak": a gyermekek bevonása az emlékezésbe Kazinczynál.
In: "Közöttünk a 'mester": Tanítványi köszöntőkötet a 60 éves Debreczeni Attila tiszteletére.. Szerk.: Bódi Katalin, Bodrogi Ferenc Máté, Debreceni Egyetem, Debrecen, 123-129, 2019. ISBN: 9789633181188
- Szolyka, H.:** Esményítő gesztusok Kazinczy Ferenc autobiografikus szövegeiben.
In: Test-történetek : Tanulmányok a Történeti Kollégium konferenciájának előadásáiból. Szerk.: Barát Bence, Kovács Janka, Matolcsi Réka, Lászlófi Viola, Történeti Kollégium, Budapest, 71-88, 2018. ISBN: 9789634890034

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (3)

- Szolyka, H.:** "Honi héroszok" - panteonizáció Kazinczy két korai episztolájában.
Verso. közlésre elfogadva, [1-23], 2025. ISSN: 2630-8479.
- Szolyka, H.:** Az apa tekintete: a gyermek eszményítése Kazinczy Ferenc levelezésében és autobiografikus szövegeiben.
Juvenilia. 7, 228-249, 2017. ISSN: 1788-6848.
- Szolyka, H.:** Nevelés és eszményítés a Kazinczy-levelezésben.
Szkholion. 2017/2, 87-94, 2017. ISSN: 1785-0479.

További közlemények

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (4)

7. **Szolyka, H.:** A siker módozatai. Béres Norbert: A klasszikus századforduló népszerű prózairodalma.
Debr. szle. 32 (2), 279-282, 2024. ISSN: 1218-022X.
DOI: <http://dx.doi.org/10.59424/debreceniszemle/2024/32/2/279-282>
8. **Szolyka, H.:** A látómező kiterjesztése.
Alföld. 73 (3), 116-119, 2022. ISSN: 0401-3174.
9. **Szolyka, H.:** Leporolt klasszikusok, aktualizáló olvasatok.
Verso. 4 (1), 54-57, 2021. EISSN: 2630-8479.
DOI: <http://dx.doi.org/10.15170/VERSO.4.2021.1.54-57>
10. **Szolyka, H.:** Nyelv, viszony, szabadság: Áfra János: A semmi nem késik.
Szkholion. 2016 (1-2), 29-33, 2016. ISSN: 1785-0479.

A DEENK a Jelölt által a Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2025.08.27.

